

abaküs: Sayı boncuğu. Sallayınca güzel şıkırdıyor. Renkleri capcanlı, keşke janjanlı yapsalardı. Neden takım rengine göre abaküs yapmazlar? Ben karakartalım, siyah beyaz abaküs olsa iyi sayarım. Ama sayarken parmaklarım yetmez, ayak parmaklarım da yetmezse dişlerimle sayarım.

aborda: Gemi başka bi gemiye yandan yandan sokulup yanaşıyo ya hani, bazen de rıhtıma yanaşıyo, işte o... Konak vapuru, Pasaport vapuruna yandan sokuluyo, komşu oluyo, biz de vapurdan vapura geçip rıhtıma öyle çıkıyoruz, çok hoş oluyor.

acı: Dış yahut içten bir etkiyle vücudumuzun bir yerinde oluşan keskin ağrıya acı deniyor. Ali abim duvara kömürle kalp çizdi, üstüne ok sapladı, kanlar aktı gibi çizdi, işte buna keskin acı denirmiş. Acı, aspirin alırsan geçermiş, ama aşk acısının ilacı olmazmış. Bence abim yanılıyor, en büyük acı diş ağrısı. Bi de yaraya tuz basmak varmış; onu sormayın bana, dedi Ali abim. Sanırım kalbine ok saplayan kızın ona yüz vermemesi yaraya tuz biber eklemek oluyor.

açacak: Kutu ve kapak açma şeysi. Alet yoksa dişini ya da kapıyı kullanırsın. Ali abim kızın kalbinin kilidini açamamış, maymuncuk dene dedim, kızdı bana.

ada: Deniz, göl, akarsuda olan dört yanı suyla çevrili kara parçası. Evde onarım vardı ben ustanın harcını leğene koydum, leğeni suyla doldurdum, dayak yiycektim az kalsın, ada yaptım diye aferin beklerken...

adaletsiz: Ninem adak kurbanı kesti, dayım askerden sağ salım döndü diye. Ama bize vermedi, çünkü adakmış. Komşular yedi kavurmayı, biz seyrettik. İşte bu adaletsizlik.

adet: İnsanların yapmaya alıştığı kural. En güzel adet bayramda mendilin içine para koyup çocuklara vermek. Sakız, çukulata, dolar da koya bilirsiniz; fark etmez, seviniriz.

adil: Hakka hukuka uygun, doğru, eşit... Tanrı adılmış, öyleyse niye gözler, saçlar, boylar, huylar, sesler eşit dağılmamış? Afganistanlıyla İsveçliye verilenler adil mi? Neden susayım? Ayıp mı?

af: Bir suççu, yanlış davranışı hiç olmamış sayıp cezayı kaldırmak. Yuvadaki Ramazan herkese küfrediyo diye onu masanın altına, cezaya koydu öğretmeni. Çünkü vali baba konuk gelmişti. Ramazan ordan bağırılmış, "Valla billa ananıza küfretmiycem, çıkartın beni buradan!" diye. Tabi ayıp şekilde söylemiş bunu. Affedecekti ama edilmedi. Yalnız vali babanın gülmekten karnı niye ağrımış, o faslı anlamadık.

afacan: Ele avuca sığmayan, zeki ve yaramaz çocuk;
o benim işte.

afiş: Sanat eserlerinin ve aşı kampanyasıyla ramazan kampanyasının şeysi. Reklam panosu gibi bişey, ağaçtan ağaca asılır, köprüye asması yasaktır. Sürücüler okumasın diye karayoluna asılması da yasaktır. Duyduk duymadık demeyin vatandaş demenin yazılısı.

Afrika: Ademle Havva'nın yeryüzüne indiği yer. En büyük hayvanların, çağlayanların, ormanların da vatani. Elmasın altının Allahı ordaymış, bakkal amca söyledi. O zaman Afrikalı çocuklar niye aç? Koskoca Afrika onca zenginliğini nasıl olur da kendi kullanamaz? Bi de onca zenginliği bırakıp birbirleriyle dövüşüyorlar. Onlar neden simsiyah insanlar, güneşte çok oynadıklarından mı, çok kahve içtiklerinden mi?

ağaçkakan: Gagasıyla ağaca yazı yazan kuş, öbür adı, takdelen kuşu. Acaba el yazısıyla mı yazıyor ağaca, kitap harfleriyle mi?

ağrı: Bana sorarsan çürük azı dişimdeki en fenası, Ali abime bakarsan kalp ağrısı...

ağustos böceği: Karıncanın kapısına gidip ekmek dilendiğini sandığımız. Bu dedikoduyu karınca yaymış, hiç de bile öyle değilmiş. Yavrularını ısıtıp yumurtadan çıkartmak için kendi bedenini ısıtarken cırrr diye ses çıkarıp, sonra da ölüyümüş zavallı kadıncağız. Kışa giremiyormuş ki dilensin. O aslında en büyük kemancı ve yılın annesi.

ağzı var dili yok: Duvarlar ve hayvanlar, zavallılar. Aşıkların da ağzı dili olmazmış, seçmenin de, ninem öyle

diyo. Aslında ona bakarsan, hayvanların da, bitkilerin de, dağın taşın bile ağzı dili var. Allah'ın adını söylermiş. Ya hep aynı şeyden sıkılıp da şarkı söylüyor, çocukları oyun oynamaya çağırıyorsa?

ahret suali: Bilgisayara bakarsan, 'ne var ne yok?'

ahtapot: Sekiz bacaklı. Hem de bacaklar kafadan çıkıyor, kafadan bacaklı. Ama çok cingöz. Tam on beş

deniz canlısını tıpkısı taklit edebiliyor. Bence onun adı Ahtapot Bond, hani 007 Bond var ya, 'işte ahtapot birazcık ona benziyor, cingöz, akıllı, hızlı çünkü.

Anne ahtapot, yumurtaları ve yavrularını bırakmamak için kolunu yermiş gene

de yuvayı terk etmezmiş. İyi ki ahtapotların manikür merakı yok. Çünkü sekiz kolunda çift sıralı bir sürü vantuzu var, dünya masraf olurdu.

aidat: Yöneticiye ha bire ödenen fuzuli para.

aile: Ana, baba ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal birim imiş, niye öbürküsüler yok? Ben büyükkanneli, dedeli, kuzenli, yengeli herkeşli aile isterim.

akanyıldız: Güneşe bağlı ama yörüngesiz, öyle olduğundan havayuvvarının üst katmanlarına girebilen, girdiği zaman ateş külçesine dönüşen minik gök cismi. Bi keresinde akanyıldız yağmuru olmuştu, başımızın üstünde bin tane kuyruklyıldız kaymıştı, muhteşemdi.

akordeon: Kalbine bastırıp da çaldığın tek çalgı. Körüğü vardır, iki elini de kullanırsın. En ünlüsü Ciguli; o

akordeonla oynuyor gibi çalıyor, kolay ve zevk alarak, bizi de neşelendiriyor.

akraba. Onsuz olunmaz. Ninem diyor ki: "Tek başına dağ bile olunmaz, dağı bile dağla arkalamak gerek." On tane teyzesi olana ne mutlu.

akrostiş: Soruyorsun bana
En çok kimi sevdiğimi
Nasıl anlatsam sana
İlk harflerime baksana.

akvaryum: Buna tüp bebek gibi camda olan balıkların evi mi desek? Belki de balıkların hücresi demeliyiz. Zaten volta atar gibi yüzüyorlar.

alerji: Bi sıkıntıdan sonra insanın suççuğu döker gibi kırmızı çiçek açması. Annemin alerjisi halama.

alem(cı): Minare, kubbe, sancak direğine çekilen ay yıldız, lale... Minarenin tepesine tırmanıp başı dönmeden minare alemi parlatan da alemci, en kahraman mesleklerden...

alkım: Gökkuşuğu, altından geçenin bahtı açılır, ama kız isen erkek olursun, erkek isen kız.

alkış: İnsanların beğendiğini gösterme şarkısı, elleri birbirine çarparsın, şakırtılı bi gürültü olur. Bu aferin, bravo demektir.

âmâ: Gözleri görmüyor ya, işte o yüzden bastonuyla gören.

amazon: İyi ok atmak için memesini kesen, okçu kadın milleti.

amfi: Yüksek okulda hocanın sahneye çıktığı yer.

anahtar: Kilit açma şeyi. Yayla anahtarı kocaman siyah demirden. Annem evimiz olursa kırk gün boynunda taşımaya ant içti. Ali abim kızın kalbinin anahtarını bi bulsa, açacak, ama bulamadı daha.

Anası ağlamak deyimi bu maddeye girer de girmez de.

anırmak: Eşeğin solo şarkı söylemesi.

anne: Çocuğu yapan, karnında taşıyıp aah ah diye dünyaya getiren. Bazı anneler yumurta üstüne gurk yatıyor, onlar hayvan anneler. Ama bizim anneler gibi karnında taşıyıp doğuran ve bebeğini emziren hayvanlar da var, kedi, köpek, balina, yunus falan.

Ama bi deniz hayvanını da babalar doğuruyor, denizatı, en büyük baba denizatı ama aksi gibi ufacık bir baba, gene de aferin ona, karısı yorulmasın diye çocuğu o taşıyor ve doğuruyor. Bebek denizatları da 'beni babam doğurdu' diye çalım ediyor, e etsin tabi.

ant: Allah'ın her günü kışta yazda bize de, yabancı öğreniciye de zorla içirtilen şey.

antifriz: Kışın depodaki su donmasın diye hani içine bi şey koyarlar, işte o. Ama ya donan insansa, ona ne katarlar? Abim kıza aşkını söyleyince kız donmuş kalmış, çocuk ne yapsın bilememiş. Cebinde bu anti'li ilaçtan olsaydı keşke...Babaannemin içme suyuna katsak, o da ısınır mı?

antika: Eski çağlardan kalan, babaannem gibi.

antipatik: Soğuk birine duyulan sevememe duygusu, an-nemin babaanneme duyduğu.

apartman: Çağdaş aile evi. Yanına değil, dikine geniş-lemiş.

aralamak: Para, konu, şiir, yapıt, beste yürütmek. Bi-limsel kitap da yürütülür, ben de aynı öyle düşünüp du-yumsadım deyip kitap da. Tek güzel aralama, karşı-cinsin kalbini aralamakmış, Ali abim öyle diyo.

arazöz: Sokakları caddeleri sulama arabası, bi de filleri.

ardıç: Kuştur. Yaprağı dökülmeyen güzel kokulu ardıç ağacının tohumunu midesinde çimlendiren kuştur. Karnı beyaz, sırtı kahve, kuyruğu kara, çok güzel öter. Gas-tecilik de yapar.

arı: Hayvanların en çalışkanı ve en saftiriğidir. Bal yap-mak için didinir, insanlar onun balını çalar, bi de aylar çalar. Eti çok sever, mangal yapan insanlara saldırır, tatlı yapmaktan ve yemekten gözü dönmüştür. O pe-teği pergelsiz nasıl öyle düzgün çizer de yapar, hiç anlamam. Arka ayaklarında çiçek tozu süpüren minicik süpürgesi ve onu doldurduğu küreği vardır. Ama popo-sunda da iğnesi...

aritmetik: Şiirin ortak paydasıdır. Çok zor bi ilimdir. En zoru çar-pım cetveli. Aritmetiği iyi olanı muhasebeci ve şair yaparlar bi de kasiyer.

arkeolog: Toprak altında yatan tarihin doktoru. Hem bulucu

hem bilici, hem koruyucu hem eski yazıcı, hem sabırcı hem ağlayıcı, hem ödenek umucu; çok önemli birisi.

armağan: Sevgiyi söyleme şeysi... Ucuzu iyidir, güzel paketlenmesi gerekir, al gülüm ver gülüm işi değildir. Çobanın çamsakızı verdiği. Fiyat etiketini çıkartmalıyız. Annelere almasak da olur. İhale armağanı tehlikeli ve yasaktır, ama verilir.

armonika: Cebine koy, taşı, üfle dünyanın en güzel çalgısı. Ali abim sevgilisine her rastladığında cebinden çıkarıp üflüyor, neşeli şarkılar çalıyor, kız da mest oluyor.

asansör: İnen çıkan, insanları çok katlı yapıların tepesine çıkartan, sayı dizgesi zemin ve sıfırla başlayan çok hayırlı bir şey. Yaşlıları, şişkoları çekince hayır dua edilir.

asap: Annemin sık sık bozulan şeysi.

asılsız: Gerçek olmayan. Bir kısım medyanın uydurması, biz sadece arkadaşız.

aslanağzı: Yangın yeri çiçeği, her rengi var, ebrulisi bile var. Dibinden iki parmakla tutup bastırınca tıpkı bir kedi ya da aslanağzına benziyor çiçek, dili bile görünüyor valla. Kükremesi duyulmayan tek aslan.

asma: Üzüm ağacı. Tam ağaç değil, benim boyumda olurdu eskiden, ama şimdi beton direklere bağlıyorlar, ona da 'yüksek terbiye' diyorlar ve ağaç gibi oluyor, salkımlar tependen sarkıyor. Ninem, budanırken asmanın gözyaşı dökmesine, 'Asma ağlamazsa, bağcı gülmezmiş,' diyor. Demek asmayı da ağlatıyor bu büyükler, vay canına!